

EESTI SPORDILEHT

KEHAKULTUURI SIHTKAPITALI VALITSUSE * EESTI SPORDI KESKLIIDU
* JA * ÜLERIIKLISE VÕIMLEMISÕPETAJATE SELTSI HÄÄLEKANDJA *

Toimetus ja talitus: Tallinn, Vene tän. 11-a, kr. 10. Postkast 70. Telefon 9-28. ☒ Tellimise hind: aasta peale 7 krooni, kuus 60 senti.
Eesti Spordileht ilmub igal reedel.

X. aastakäik.

Neljapäeval, 25. juulil 1929. a.

X. aastakäik.

Kakskümmend aastat Eesti jalgpalli

Inglastelt vargsi nähtud ajaviitest rahvusspordiks.

Eesti esimesi rahvusvahelisi jalgpallimatsche. Võistlus „Peeter Suure“ laevameeskonnaga. Aktsioonis on Otto Silber (valge särgiga). Veidi eemal on näha Juss Ellip.

Jalgpall... jalgpalli võistlus ning jalgpallimängijad, kes ei tunneks neid praegusel ajal. Iga inimene, kes tahab ajaga kaasa sammuda, peab sellest teatud määraneni teadlik olema. On ju vähemalt meie kodumaal jalgpallimäng üks laialdasem spordiharu, mis kisub kaasa mängijaid kui ka pealtvaatajaid. Väikse rahva juures ei saa meie pealtvaatajaskonnas näha poolteistsadatuhat inimest, nagu Englise karika mängudel, või ka poolsada tuhat mis tihtigi harilikuks nähtuseks suuremal jalgpallivõistlusel Kesk-Euroopa pealinnades. Kuid meie saame arvestada paremal juhul 3000—4000 inimesega. Mis üle selle, see on juba omamoodi rekord. Praeguste andmete järele on kõige rohkem pealtvaatajaid olnud jalgpalli võistlusel, mis peetud Eesti—Türgi ja TJK—Hakoah' vahel, kus pealtvaatajaid oli 5000 ligi.

Kuid alati pole ka jalgpalli võistlused

olnud nii rahvarikkad pealtvaatajaskonnana kui ka mängijate arvu poolest. See pallimäng on küllaldaselt vana Lääne-Euroopas, kuid meil alles paarikümne aastane. On ka loomulik, et tema algaastatel ainult üksikud äravalitud jalgpalli mängijad ja seda võistlust jälgimas käisid.

Praegu on võimata täpselt ära määrata, mis kuupäeval ja mis aastal esmakordselt Eesti pinnal jalgpalli mängima hakati. Tartlased tõendavad, et neil jalgpalli harrastatud juba aastasaja vahetusel. Kuid Tallinn on sel puhul märksa maha jäänud. Siin olid jalgpalli spordi levitajateks Englise kaubalaevade madrused, kes peatudes Tallinna sadamas, maal käisid oma jalgu sirutamas ning sel ajal kasutasid aega palli veeretamiseks. Meie praegused jalgpalli veteranid, kes siis veel endas kandsid nooruse tuld ning kel-

lel harilikuks jalutuskäiguks ka sadama-äärne piirkond oli, said haaratud sellest spordist. Nad olid agarad palle tagasi lööma inglastele, kui pall löögi piirkonnast kaugele juhtus minema. Katsuti ise lüüa, tihti-peale paljajalu, nii et varbad kipitasid ehk saapad purunesid. Kuid lõplikuks tulemuseks oli see, et saadi inglastelt esiteks jalgpall, millele hiljem lisaks teised tulid. Millal see täpselt oli, seda on raske öelda. Kuid see võis olla 1906.—1907. aastal.

Omandades jalgpalli, hakati seda juba korrapärasemalt mängima, kus kasutati neid näpunäiteid ja tähelepanekuid, mis inglastelt saadud. Mõne aja järele jõuti aga ka otsusele, et tuleb end korraldada ning moodustada korrapärased seltsid. Vene valitsuse aegu oli see raske, kuid lõpuks siiski teostatav. Ning siis sel ajal tekkisidki Meteori ja Merkuri meeskonnad,

Täisealiseks saamisel.

Kahekümneaastane mees on ikka alles piimahabe. Kuigi tal võib olla andi ja taht, on ta isik veel välja kujunemata, ilmetahumata ja tasakaalustamata, pilk selgumata. Kahekümneaastane võib olla armas oma noorusliku õhinaga, saata mõndagi korda, kuid võib ka saatustlikult vääratada ja teha maatasa kõik, millele ta kulutanud pikka vaeva.

Sarnane kahekümneaastane armas ja pahandav piimahabe, tüsedalt edasirabelev, kuid ka tihti ja tihti otseteelt kõrvale soperdav, on meie jalgpallisport praegu. Lapsekingadest on ta väljas, kuid täismeest ei ole talt veel ühti. Rammu on küllalt luudes-kontides, koolitarkustki kogutud kaunike noos — millele mitte vähe uhke ei olda — kuid tegelikult elus ei oska ta seda kõike veel kuigi otstarbekohaselt kasutada ja mitmelgi korral saavad talle osaks karmid vitsad.

Kahekümnes aasta on tähtis verstapost igas elus, millel maksab heita pilku tagasi ja edasi. Sellest peale saab hakata inimesele seadma suuremaid kohustusi, ta on täisealine igas suhtes ja võib minna omapead laia maailma. Nii on lugu ka meie jalgpalliga.

Kui tihti ei ole olnud E. Spordilehel põhjust nuriseda jalgpalli vempude üle, vembлага ähvardada ja toriseda, nagu üks seaduslik või isehakanud hoolitseja kunagi. Kui tihti ei ole aga ka heameel siranud E. Spordilehe veergudel, mesimagusaid meelitusi ja silitusi on puistanud ta jalgpalli aadressil vist rohkem, kui ühelegi teisele spordialale. Seegi peaks näitama, et jalgpall omab meie spordielus eriti tähelepanudava koha, rääkimata kõigest muust statistikast.

Kui leht oleks pidanud aruannet oma kütuste ja lautuste üle, võiks viimased seista süiski vist ülekaalus jalgpalli arvel. Kord on tulnud nuriseda mängijate, kord vahekohtuniku, kord publiku üle. Igapähele on olnud midagi ette heita, kõik on nad seisnud kaugel sellest ideaalist, mille poole meie püüame ja mille poole püüab hoida kompassi E. Spordileht.

Kuid kas on pahandanud tõsiselt E.

Spordileht, või on pahandanud jalgpall. Peagi on langenud vastastikku jälle meelitusi ja elatud edasi. Nii kogu teine aastakümme jalgpalli eluloost.

Oleks ütekohuski olnud rohkem nõuda meie jalgpallilt, kui ta on annud. See oleks olnud vast mõttetusk. Kui meil oleks olnud ideaalne spordipublik, tasakaalukamad ja arukamad vahekohtunikud, viimistletumad jalgpallimängijad — milleks oleks olnud meil siis tarvis jalgpalli? Ta oleks olnud tühine ajaviide, muutunud peagi tüüritavaks.

Kuid just poolikult arenenud inimestele, ellu astujatele, elus kogenumatudele, kõigile puudust kannatajatele, täiuse poole janunejatele on tarvis jalgpalli, sest jalgpall on suur KASVATUSLIK TEGUR. Jalgpall on suur elukool, füüsilise ja vaimlise küpsuse väljaarendaja, väärtuste väljakooriga, tugevale, tasakaalustatud, ühusele ja harmoonilisele elule ettevalmistaja.

Ärme häbeneme oma puudusi, ärme varjame oma varjukülgi. Tulge jalgpalliväljale, jalgpall paljastab need. Kui paljudki ei näi olevat arukad ja enesevalitsejad inimesed, kuid vaadake, kuidas nad langevad pealtvaatajatena jalgpalliväljal oma osast välja, veel hullemini vahekohtunikuna, või kuidas nad tihti muutuvad viimasteks käperdisteks mängijatena.

Jalgpall paljastab halastamatult igapähe puudused kui nõiapeegel. See on paljudele valus, kuid ka väga mõjuv. See on karm kool kui elu ise, võib olla veel karmimgi. Kuid selle kooli eest tuleb olla tänulik ja kes selle kooli teeb läbi, see on juba elukarastatud inimene.

Nii näeme nüüd jalgpalli eluliselt tähtsa tegurina, õpetajana, kasvatajana, kultuurifaktorina, kel märksa tähtsam seisukoht tohiks olla meie seltskonnas, kui tal seda on olnud seni tema noorusaastatel.

Nüüd saab meie jalgpall täisealiseks, täis vastutus, suur ülesanne langeb täie raskusega ta turjale. Mingit poisiklikku kepsulöömist enam, targu ja teadlikult nüüd eluliste sihtide poole! Eesti Spordilehe õnnesoov siinkohal selleks kaasa!

Jalgpall kahekümne aasta eest ja nüüd

1. lhk. järg.

kelle nimed nüüd uuesti mõne aasta eest elustatud.

Nende seltside vahel ongi ametlikult esimene jalgpallivõistlus peetud 6. juunil 1909. aastal, mis ajast ka arvestusi tegema hakatud.

Tallinnas polnud sellal veel spordiriistade kauplusi ning tarviline varustus soetati välismaalt. Jalgpalle osteti inglise laevade madrustelt ja osalt ka Soomest. Üks protokoll märgib augustis 1909. aastal, et otsustatud osta uus jalgpall ning selleks määratud krediiti 7 rubla.

Palli löödi tol ajal Lasnamäel, Valge majaka juures, kus varsti paluti linnavalitsuselt tarviline maa-ala ja pandi ülesse värava postid. Palli löödi, see ütetus on vast täpselt õige, igapäev ning peale mitmetunnilist löömist tuldi alla Kadrioru ringteele, kus lisaks harrastati jooksu. Tolle aja arvamise järele oli see hädavajalik. Mees oli tollal see, kes palli kõige kõrgemale löi. Et seda aga raske kontrollida,

näeme juba protokollides, et otsustatakse pidada võistlusi palli kaugelöömises. On märgitud tagajärjena saavutus Luiki poolt 55,65 m, 1920. a.

1910. aastal saab pallimäng juba suurema hoo, mängitakse endiselt omavahel, samuti Inglise kaubalaevade madrustega, ning 4. juulil saavutatakse võit kadetikorpuse kasvandikkude üle — 9:0!

Siis tulevad retked üle lahe Soome ning soomlased külastavad Tallinnat. Vahekorde on hea, kuigi soomlastelt esimesed kaotused suured on, nagu 7:0, 3:0. Kuid rõõmu toob jälle teiste võitmine, nagu Rootsi sõjalaevade koonduse võitmine Kalevi poolt 27. augustil 1912. aastal 2:0.

Peale võistluste pidamist ja igapäevast läbikäimist tehakse suure hooga tarvilist korraldustööd. Otsustatakse moodustada jalgpalli komisjonid ning varsti tuleb ka otsus astuda Ülevenemaalise jalgpalli ühisuse liikmeks. See on 1913.a.

Algaastatel polnud võimalik seltsidel oma mängijaid toetada sarnaselt, nagu see praegu kombeks. Siis olid mängijad ise kohustatud omale varustust ostma ja soe-

tama. Seda tehti ka meeleldi. Kui 1912. aastal meeskond Helsingi võistluse sõitis, siis oldi uhked, kui seltsi poolt selleks 20 rubla abiraha määrati. Kuid külaliste vastavõtmisel Soomest tuli suuremaid kulusid kanda. Nii anti soomlastele 75—100 rubla reisurahana ning prii korter ja ülalpidamine lisaks. Säilinud protokoll 1914. a. kõneleb, et 13. mai võistluste kulud olid 143 rbl. 16 kop. Sissetulekud olid tolle aja kohta suured ja nimelt 134. rbl. 10 kop. Hiljem sulgus, et kuludesse polnud võetud trükikulud 14 rbl. 80 kop. ning sellega üldine puudujääk tõusis 23,86 rbl. peale tõusis. Pileteid oli müüdnud tol võistlusel: 154 pil. à 35 kop. ja 141 pil. à 20 kop.

1914. aastal otsustatakse Kalevi poolt osa võtta teisest Venemaa olümpia mängust. Aastad lähevad. Sõda nõuab oma ohvreid. Paremud mängijad peavad püüsi aila minema ning jalgpallimängimine soikud. Kuid tööd tehakse edasi. 1916. a. moodustatakse juba Tallinna jalgpalliliit, mille esimeheks saab A. Anderkopp, kuna juhatusse kuuluvad veel A. Kukk, Orloff, J. Reinans, Magnus, Heyde. 1917. a. kesksuvel tullakse otsusele, et ka kodumaa spordiliikumist tuleb korraldada üle maa ning siis peetakse ära koosolek, kus otsustatakse asutada

Eesti spordiseltside liit.

Vabadussõda loob viimaseid takistusi. Kui aga sõda möödumas, tärkab spordielu uue hooga. Üle maa kerkivad seltsid, kes innuga hakkavad harrastama ka jalgpalli.

1921. aastal asutatakse juba Eesti jalgpalli liit, kuna tegutsemine osakonnana Eesti spordiliidu juures küllaldast hoogu ei võimalda. Varsti peab aga ka see liit juba rahvusvaheliseks läbikäimiseks astuma rahvusvahelise jalgpalli liitu — FIFA'sse, kes neil päevil juba oma 25-aastast juubelit pühitses.

Jalgpall võtab hoogu suuremate seltside juures, kes soovivad treenereid välismaalt. Suudetakse isegi nii kaugemale pääseda, et osa võetakse olümpiamängudest Pariisis, kus Ameerikaga mängitakse 1:0. Liit peab aastast-aastasse maavõistlusi, kuna paremad seltsid peale kodumaa mängude tihti külastavad naaberriike ning kutsuvad kohale paremaid välismeeskondi, mitte ainult naaberriikidest, vaid ka kaugemalt, nagu Tšehhoslovakkia, Austria, Ungarist, Saksast.

Üldse on eestlased mänginud 16. riigiga. Arv tundub alul olevat suur, kuid loetlemise juures süiski õige. Nimelt on mängitud: Soome, Läti, Leedu, Poola, Venne, Türgi, Austria, Ungari Tšehhoslovakkia, Hollandi, Inglise, Iiri, Saksa, Norra, Rootsi, Ameerikaga.

Viimaste aastate jalgpalli sündmused on kõikidel veel värskelt teada, ning seepärast ei hakka meie neid siin ette tooma. Võiks alla kriipsutada ainult üksikud tähtsamad silmapilgud, mis osalt ühenduses peetava maavõistlusega.

Kogusummas on Eesti seni pidanud 37 maavõistlust jalgpallis. Neist on võidetud 10 mängu, viiki mängitud 8 korda ning 19 võistlust on lõppenud Eesti värvide kaotusega. Väravate vahekorde on 82 kaotatu vastu 53 võidetud. Mängitud on: Ameerikaga — 1, Iiriga — 1, Türgiga — 1, Venega — 1, Poolaga — 3, Leeduga — 5, Rootsiaga — 6, Soomega — 9 ja Lätiga — 9.

Soomega on maavõistluse peetud järgmiselt:

20. oktoobril 1920. a. Helsingis 6:0.

„Arvamisi mängu kohta“

ehk Inimese Poeg, kes maailma patud kannab.

Lugu on sündinud Türgimaal, aga võib ette tulla ka mujal igal a'al. Valged ja sinised pidasid linnavõistlust — pole kunagi nähtud nii kõva heitlust. Aga seal tabas valgeid kole plaks — nad kaotasid sinistele kolm : kaks.

Siniste meeskonna kapten.

Mäng oli korralik igate kanti, Ladusalt tsentri kõik passid anti. Meeskond ilusti töötas koos Ja edurivi oli kaunis löögihoos. Poolkaitsel ja kaitsel oli hea tahe Ja sellest on tingitudki väravaline vahe. Kokkuvõttes — täiesti teenitud võit Ja meeskonda rahuldav väljasõit.

Siniste kaitsja Romm.

Vahekohtunik ei rahuldanud täiel määral, Sest ta laskis ofsaidis seista mitmel härral. Kui kohtunik täitsa korrekt oleks olnud, Siis meile väravaid poleks tulnud. Vastaste toorusest kannatasin mina: Vaatke, mis lössis on minu nina! Sinna andis forvard küünarnukiga Põraka, otsekuu tuletukiga. Kui korralik kohtunik seda oleks näinud, Küllap oleks sellest järeldused teinud.

Siniste kesktormaja Press.

Meil oli palju schanisse säravaid, Oleks võinud lüüa enam väravaid. Aga vastase kaitsse tegi podnõsse Ja virutas tihti mööda kosse. Vahekohtunik, vabandage, mängis lolli Ja tühistas meil ühe puhta kolli. Ütles: ofsaid, aga see õn vale. Otsus :kohtunik kaunis häle. Lasi teha vastastel palju toorest Ja päästis neid vilega hahevoorest.

Siniste väravavaht Volask.

Mis nüüd minuga aega viita, Ega ma taha, ähh, ennast kiita, Aga meile sisse löödi püüdmata pallid. Zamora ja Tipner oleks enne olnd hallid, Kui sütnud oleks püüda niisugust lööki. Kohtunik ainult tegi veidi nõöki, Sest teine värav oli puhas ofsaid Ja oleks tulnud tühistada jalamaid!

Siniste meeskonna esindaja:

Mäng oli kõigiti korrekt ja ladus, Jälgides teda, aeg lennates kadus. Poisid olid tublid, just nii, kui võis oota, Ainult väravaid tahtnud oleks rohkem loota. Vastasmeeskond näitas toorest vähe, üks lõi me kaitsjale jalaga pähe. Kohtunik oleks võind olla parem, Kuid — sellele oleks pidanud mõtlema varem.

Valgete meeskonna kapten.

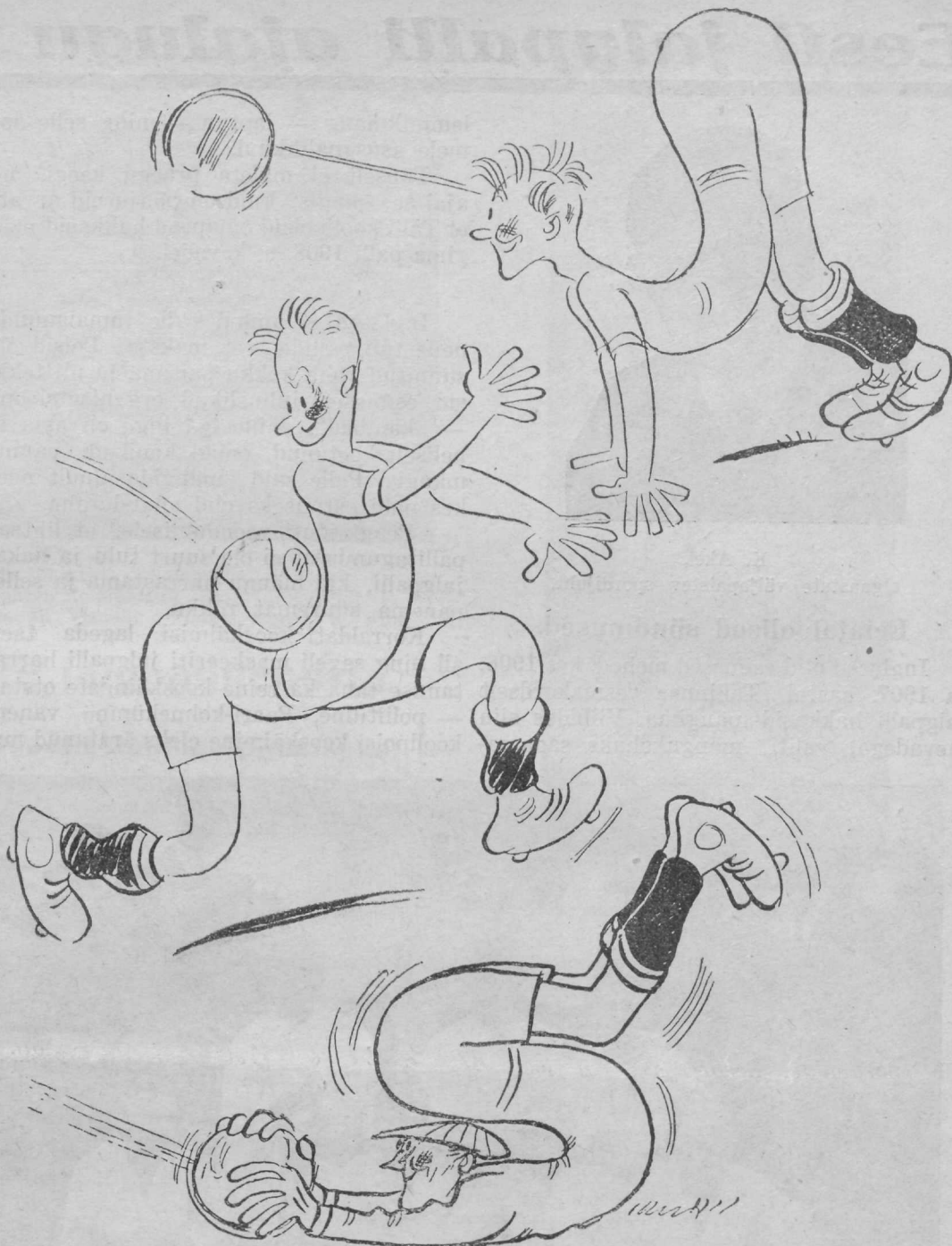
Meeskond oli lapitud igat värvi, Edurivis ükski oli mitu reservi. Oleks meil olnud koosseis koos, Siis oleks teist külge näidanud loos. Teiseks — kohtunik oli siniste poolt Ja kandis nende käekäigu eest palju hoolt. Siniste kaitsse oli toorem ilmas Ja pidas ainult seda silmas, Et saaks lüüa meie edurivist välja mehi Ja muretseda sanitaarautosse kehi. Sinistel vedas, et vaadata hull, Kuna õige tagajärg oleks: null-null!

Valgete kesktormaja Vunts.

Kohtunik oli vastastega ühes nõus, Takistas me edurivi löögijõus. Väravaid muidu oleks löönd me kuus, Poleks vile olnud vääritud kohtuniku suus. Ta sarnaseid toorusi lasi läbi, Et sellele mõeldeski hakkab häbi. Vastase kaitsja tegi toore tüki, purustas ninaga mu küünarnuki, Jooksis meelega otsa ja tegi mulle viga, Mille eest pändi oleks annud kohtunik iga. Selle tõttu resultaat oligi nii hull, Kuna meie oleks pidanud võitma kaks-null!

Valgete väravavaht.

Väravad kõik olid ofsaidist tehtud. Sarnast kohtunikku pole enne nähtud, Kes oleks niivõrt saamatu ja loll, Et ei teaks, mis on puhas koll! Küll me talle näitame veel nurga taga, Et ta teinekord enam vile suus ei maga. Meil on aga siiski võit moraalne. Kuna meie mäng oli puhas, ideaalne.

Mõningaid raskevõitu palle.

Valgete paremkaitsja Pull.

Mina, paremkaitsja, Andres Pull, Ütlen: õige oleks viis-null Mängu tagajärg meie kasuks, Meie ehtsa korrektsuse tasuks. Vastane polnud sportlik ega inimlik, Vaid oli lihtsalt toores lihunik! Nagu üks mees: tuli ligi heaga Ja löi mu jala liikmest välja oma peaga! Ma küsin: kus oli kohtunik, Et ta ei näinud tempu, mis mõrtsukalik? Selle eest kohtunik mu käest veel saab, Mis tal vilistamise isu jäädavaks ära a'ab!

Valgete pürgermeister ja esindaja.

Meie mehed näitasid head mängu, Selle kõrval vastane täitsa jäi kängu, Aga kohtunik, kes on paras seakarjus, Lasi sinistel teha toorusi oma varjus.

Sanitaarauto juht.

Tänane mäng oli niigel ja kesine, Ühtki luumurdu — see on vesine!

Siniste spordiajakirjanik.

Meie roidunud meeskond võistluses valgetega, Kes olid puhanud poisid, punaste palgetega, Võitis hiilgavas mängus üleolevalt, Lüües kolm väravat tempolt koledalt. Kohtunik korralik veidi sai häbi — Lasi kaks vastaste ofsaidi läbi. Muidu oleks tagajärg kolm ja null, Mis mängu käigule vastavalt, pole hull.

Valgete spordiajakirjanik.

Siniste toorusega harjunud meeskond Näitas publiku silmile veel kord, Kuidas vägivald korrektsuse üle domineerib. Ja ausaid ning sportlikke võtteid ignoreerib.

Kuidagi said nad vägistada väravaid kolm, Ofsaid — see oli kohtuniku silmis tolm! Meie meeskond — reservidest lapitud, Töötas hiilgavalt, nagu oleks enne kõik klapitud, Ja ülekaalukalt tugevamatki vastast oleks löönud, Poleks kohtunik sihilikult mehi välja söönud.

Vahekohtunik.

Vahekohtuniku arvamist ei saa siinkohal kahjuks avaldada, kuna lugupeetud vilemees kohe peale lõpuvile kahe pataljonijalgväe, suurtükipatarei, auto-tankide rügemendi ja lennuväe eskadrilli kaitsse all, keda saatis veel kaks malev-konda relvastatud kaitseliitlasi, Aegna merekind-lusesse varjule sõitis. Sealt ta juba oma nina välja pista ei julge.

Hispaania esivõistlused.

100 m — Serrahinia 11,5; 200 m — Rica 23,2; 400 m — Labourdette 50,4; 800 m — Ruix 1.59,8; 1500 m Reliegos 4.02,8; 5000 m — Reliegos 15.44,0; 10.000 m — Pena 33.45,0; 110 m tõk. — Koch 17,0; 400 m tõk. — Igran 53,6; 4×100 m — Catalonia 44,8; 4×400 m — Guipuscoa 3.33,0; kõrgus — Olivella 1.71; teivas — Culi 3.70; kau-gus — Igran 6.41; kolmik — Robles 12.93; kuul — Tugas 11.48; vasar — Climent 36.30; ketas — Climent 34.70; oda — Bru 48.24,5.

— Saksa löi Inglismaad Davis cupi võistlustel 3:2. Prens, Saksa, löi Gregoryt 6:3, 6:3, 6:2 ja Moldenhauer, Saksa, Austini 6:4, 6:2, 6:3. Inglesed Gregori — Collins võitsid Moldenhauer—Prenni 6:4, 6:2, 6:0 ja Gregory Moldenhaueri 6:0, 6:2, 6:3. Otsustavas matschis saavutas Prens Austini vastu 4:6, 6:2, 6:4, 4:6, 6:1.

Eesti jalgpalli ajalugu linnulennult.

K. Akel,
algaastate väljapaistev spordijuht.

Eelajaloolised sündmused.

Inglased olid esimesed mehed, kes 1906. ja 1907. aastal Tallinnas esmakordselt jalgpalli hakkasid mängima. Viibides siin laevadega, valiti mängukohaks sadama-

lemmikmäng — laptuu — ning selle asemele asus nahkkuul.

Täpselt ei mäleta praegu keegi, mil ajal see sündis, kuid on põhjuseid arvata, et Tall. koolipoisid omapead hakkasid mängima palli 1908. a. kevadel.

Inglased ei annud palle jumalamuidu, neile tuli pallide eest maksta. Poisid olid sunnitud raha kokku panema ja nii tekki- sid esimesed juhuslikud organisatsioonid — „kambad“, mille iga liige oli asja aineliselt toetanud, omad kopikad pannud mängu. Palle said mängida ainult need, kes palli ostmiseks olid annud raha.

Peagi jõuti veendumisele, et lihtsast pallitagumisest ei ole suurt tulu ja hakati jalgpalli, kui mängu harrastama ja sellele panema suuremat rõhku.

Korraldati kooskäimisi lageda taeva all ning sageli maskeeriti jalgpalli harrastamise taha ka teine kooskäimiste otstarb — poliitiline. Paari-kolmekümne vanema koolipoisi kooskäimine oleks äratanud mui-

G. Vöntso,
algaastate väljapaistev spordijuht.

du kahtlemata politsei tähelepanu, kuid et poistel oli jalgpall kaasas, ei kõssanud sellele keegi.

Jõutakse meeskondadeni.

24. mail 1909. a. (vana kalendri järele) koondusid poisid esmakordselt kokkuräägitud kava järele „Russalka“ ausamba juure, kust siis mindi kambas Lasnamäe laskeplatsile, et seal harutada poliitilist olukorda.

Harutati, harutati, kuid nahkkuul osutus poliitikast tugevamaks, ning see, mille pärast öieti oldi tulnud kokku, jäi tahaplaanile.

Juba siis oli olemas poistel kindel organisatsioon, kuigi ebalegaalne, makseti liikmemaksu jne. nagu seltsis kunagi. Moodustati isegi meeskond, mille vanemaks valiti praegune „Esto“ spordiäri juhataja B. A b r a m s.

Laskeplatsilt siirduti hiljem Lasnamäele tuletorni juure, kus pallimängimiseks oli sobivam koht. Tuldi kokku juba kella nelja ajal pärast lõunat ning löödi palli niikaua, kui läks pimedaks. Pärast seda mindi kambas veel Kadrioru ringteele ja jooksti seal — aja peale — üks ring.

Tungiv tarvidus mingi kindlama järele ajas mehi tegutsemisele. Otsustati asutada selts ja see registreerida. Kord pärast mängu lõppu astusid kokku kolm

Kalevi esimene jalgpallimeeskond. Tagumises reas vasakult: Luik, Orloff, O. Silber. Üliõpilasmütsiga on Margevičš. Keskmine rida: Reinans, Feldt, Kuulmann †. Alumine rida: Villemson, Leonov, Ellip, Ōun, Abrams.

sild ja hakati jalaga taguma hoope õhku. Paremaks meheks oli see, kes jõudis lüüa palli kõrgemale õhku. Inglased olid hästi varustatud, igal laeval oli mitu jalgpalli, peaaegu igal mehel olid jalgpallisaapad jne.

Tol ajal toodi laevadega Tall. sadama väga palju kookuspähkli koori, mis siit raudteed kaudu saadeti edasi Vene linnadesse. Tallinna noorsoole oli see aeg kuldne aeg. Käidi sadamas „kokossi“ jahil, sest kookuspähkle koor omas kaunikesse hea maitse. Koolist vabanedes liikusid õpilased parvedena sadama poole ja seal nad nägid ka esmakordselt, kuidas meremehed tagusid palli taeva poole.

Poisid vahtisid esmalt avasuul inglaste uut sporti ja hakkasid siis lööma kaasa. Esiteks käisid palli järel, kui see veeres kaugele, pärast võtsid inglased mõne kangema löögimehe „kampa“, ja nii said poisid inglastega headeks sõpradeks.

Ei möödunud ka palju aega kui paar jalgpalli tollivalvurite nägemata mõne koolipoisi põues toodi linna. Kadus senine

Valvaja jalgpallimeeskond. Püsti seisemas on näha vasakul Jüri Lossman. Vasakult kolmas on J. Hargel, paremalt teine K. Akel. Istumas on vasakult teine R. Tohver, paremalt teine Ōun.

Eesti jalgpalliliidu juhatus.

Istuvad vasakult: N. Tschutschelov, E. Reisberg, esimees A. Mänd, A. Luht (asjaajaja), E. Kimberg. Seisavad vasakult: A. Palm, dr. A. Liin, H. Visman. Pildilt puudub R. Flor.

Juhannes Killipi lühike jalgpalliteooria ehk

käsiraamat asjaarmastajaile jalgpalli tundmaõppimiseks.

1. Jalgpalliks nimetame meie ümmargust kera, mis on seestpoolt vooderdatud kummiga, väljaspoolt härjanahaga ja pumba abil õhuga täidetud.

2. Jalgpalliväli on neljakandiline, kusjuures küljeservad märksa pikemad on otsadest.

Märkus 1. Kummiski välja otsas asub värv, mis peab olema teisega täiesti ühesuurune.

Märkus 2. Mõlemad väravad peavad teineteisest täpselt ühekaugusel asuma.

3. Meeskond koosneb ühesteistkümnest mängijast. Need on: väravavaht, ehk kollkipper, kaitsjad (pekid), poolkaitsjad (aufpekid) ja aja-
jad ehk tormajad.

a) Väravavaht, nagu ta nimigi ütleb, vahi väravat, kusjuures ta teraselt silmas peab pidama, et vastane palli läbi värava lüüa ei saaks. Juhtub see siiski, siis peab väravavaht enese pikali maha viskama ja käed välja sirutama. See tähendab, et oli tegemist püüdmatu palliga. Sest kõik sisselöödud pallid on püüdmatud, kuna siis kui nad püütud oleks, loomulikult väravat tulla poleks saanud.

b) Kaitsjad on kohustatud vastaste tormajaid maha lööma, kui need palliga värava poole tulevad.

c) Poolkaitsjate kohus on sama, ainult nad teevad kõike poolikult.

d) Tormajate ülesanne on vastasmeeskonna kaitsjate eest kõrvale hoida ja väravavahile pihta anda.

Märkus: Tihti tuleb ette ka, et tormajad vastasväravavahi asemel kogemata pallile pihta annavad. See on foul ja karistatav.

4. Jalgpallivõistlusest peab osa võtma vähemalt kaks meeskonda. Iga meeskonna üldülesanne on vastasele võimalikult palju väravaid lüüa. Kuna aga mängijaid kummalgi poolel ühepalju on, siis pole väravatelöömine naljasi. Kavalate trikkide ja nõksudega püütakse üksühte ületrumbata, missugune toiming väga õpetlik on vaadata.

5. Palli võib lüüa ainult jalaga või peaga. Käega ei tohi võtta muul ajal, kui ainult siis, mil kohtunik ei näe.

6. Meeskonnad peavad alati olema võrdsed. Kui mõni mängija mõne kerge vigastuse või lihtsalt tuju pärast lahkub, visatakse ka teiselt poolt üks mees välja.

Märkus: Kergete vigastuste hulka kuuluvad: poolekslöödud jalaluud, purustatud ribid, sisselöödud nina, hambad jne.

7. Tihti juhtub, et mängijad üksteise tagumise asemel mitu korda ühte järke pallile külge löövad. Pall lendab siis ühest mänguvälja servast teise, kuni kohtunik vile annab ja ütleb „affsaid“. Niisugust nähtust nimetatakse kombinatsiooniks.

8. Kui mõni mängija, kelle käes pall on, sellega tükk aega edasi-tagasi sõelub, ja selle aja kestel vähemalt kolm vastasmängijat jalust maha on niitnud, siis nimetatakse seda tegevust dribblinguks.

Märkus: Kui langenuid on kümme, väravavaht punasekslöödud ninaga siruli ja pall võrgus, siis on see hat trick. Niisugusel puhul saab päevakangelane lilil ja õnnesoove.

9. Enne teise poolaja lõppu sõimab kaotuses olev pool kohtunikku, lööb paarile vastasmängijale jalaga makku või silmaauku ja lahkub siis väljalt.

Märkus: On ka ette tulnud juhuseid, mil lõpuvileni mängitud on. See on aga haruldus.

10. Publikuks nimetatakse rahvast, kes väravate või planguaukude kaudu võistlusplatsi ümber on tulnud. Ta ülesanne on mängijatest ülekarjuda ja vilistamisega vahekohtuniku vilehäält kinni mätta. Jalgpalli lüüa oskab publik harilikult sada korda paremini kui mängijad.

11. Kohtunik on isik, kellele kaotaja pool harilikult peale võistluse naha peale annab.

Juhannes Killip,
dipl. jalgpalliasjatundja.

— Tottenham Hotspurs võistles hiljuti Malta saarel, kus ta lõi sealset Sliema Wanderersi 7:1 ja Walelta Unitedi 2:1.

A. Pihlak,

Eesti rahvusmeeskonna vanem Rootsi vastu.

Arno Pihlak kõneleb.

„Kuidas sai minust jalgpallimees.“

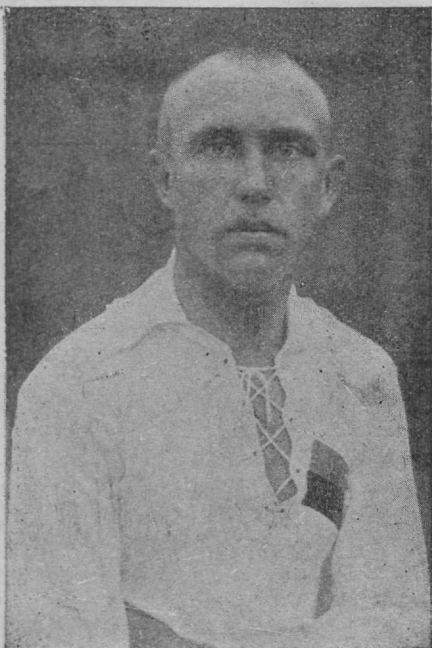
Laseme kõnelda rahvusmeeskonna vanemal, Arnold Pihlakal, kes on meie praeguse palligeneratsiooni vanemaid matadoore, ühtlasi rahvusmeeskonna vanem ja rekordinternatsionaal. Täna on 33. kord, kui see mees Eesti värvide eest astub tulde. Kuna juubelinumbri ruum osutub kitsaks meie nimekamate nahkkuulirüütlite pallielulugude avaldamiseks, olgu alltoodu tüübiliseks näiteks sellele, kuidas agulipoisist aegade jooksul võrsus meie rahvusvaheliseltki tuntud jalgpallimees. Umbes samasugust teed on käinud 90 protsenti meie praeguseid pallikangelasi ja mittekangelasi.

„On tõesti raske ütelda, mil ma esmakordselt jalgpalliga tegin tegemist, kuid nagu läbi udu mäletan veel, et see oli vist 1914. aastal, kui puhkes maailmasõda. Tuleb meele veel, kuidas ühel palaval suvipäeval Pelgulinna heinamaal peksume palli ja keegi tõi teate, et sõda on alanud. Eks jätsime siis pallimängimise kohe pooleli ja hakkasime omakeskes harutama seda erutavat teadet. Oli ka vanemaid mehi meie, poisiklunnide, hulgas nagu Vain (praegu surnud) ja vanem Klaos, hüüdnimega „Karu“ (praegu Venemaal), need võtsid asja tõsisemalt, kuna meie varsti toksisime palli jällegi muretult edasi.

Nooruse aastad mööduvad ruttu. Nagu unenäos möödusid ka kolm esimest sõjaaastat. Olime kasvanud suuremaks, elustki juba mõndagi õppinud, kuid armsamaks kohaks jäi siiski agulitagune heinamaa, kus vabadel tundidel harrastati kõiksugu võimalikke ja võimatuid sporte, kõigest meelsamini aga jalgpalli, millele olen jäänud truuks tänapäevani.

1917. aastal, mäletan, ostsin endale esimese jalgpalli. See maksis 12 rubla.

Järg 7. lhk.

O. Silber,
omaaegne kuulsaim pallimees, „backide kuningas“.

Sportlik miljö 20 aasta eest. Väljasõit jalgratastel „grüünese“.

Jalgpallispori tõusud ja mõõnad.

4. lhk. järg.

meest — meesk. vanem **A b r a m s**, praegune raudteevalitsuse ametnik **R e i n a n s** ja keegi **I s a k** (praegu Moskvas tööraha ülikooli rektor). Need kolm hakkasid harutama, mis seltsile panna nimeks ja milline valida meeskonnale võistlusdress. Reinansi ettepanekul otsustati võtta seltsi nimeks „Meteor“. Dressiks otsustati võtta sinised särgid, viienurgelise valge tähega rinnal, ja valged püksid.

Räägitud, tehtud. Meeskonna treeneriks oli Tall. elutsev inglane **Urhardt**, kes ise palli suure vaimustusega löi kaasa, ja tema juhatusel telliti „Verikäpa“ laevameeste kaudu Inglismaalt komplekt jalgpallisärke, mis tol ajal maksid 30 kop. tükk.

Mängijate üliküllus.

Nii sündis „Meteor“. Ta koosseisu kuulusid peale eeltähendatute veel praegune **Pikalaenu** panga sekretär **Fiskar**, omaaegne jalgpallimees **Luik**, end. „Spordi“ seltsi esimees **Kiisel**, mereväe leitn. **Lagus**, ärimees **Margevitsch** ja palju teisi.

Kui selts mõne aasta oli saanud tegutseda, tuli mängijaid kohutavalt juure. Moodustati kolm meeskonda. Pallide vähesuse tõttu pidi kolmas meeskond minema aetama, kuni kaks esimest mängisid.

Hiljem juuretunudest oleks märkida **Tõnsoni**, **O. Silberit**, **Raupi**, **õuna**, **Ellipit**, **Sälge**, **Raba j. t.**, kellest mitmestki hiljem said populaarsed pallimehed. Seltsi esimeseks väravavahiks oli praegune vann. adv. **Kuuskmann**, kes ka esimesena tuli mõttele, lageda taeva all jalgpalli taha peita poliitilist otstarvet.

Teine vanem Eesti jalgpallimeeskond „Merkur“ tekkis veidi pärast „Meteori“. Kuna eelmise asutajaiks olid peaaesjalikult veel kooliskäivad ja äsja kooli lõpetanud õpilased, koondusid „Merkuri“ ümber peamiselt Tall. trükitöölised. Nende juhiks ja eestvedajaks oli praegune ärimees **O r l o f f**, kes meeskonnale ostis omal kulul varustuse.

1910. a. tekkis veel kolmaski organisatsioon „Halley-komeedi“ nime all, eesotsas praeguse foto **Akeliga**.

„Merkuri“ ja „Meteori“ vahelise esimese jalgpallivõistluse kohta kirjutab Tallinna „Virulane“ 1. juunil 1910. a. järgmist:

R. Jalapalli mäng. Nagu teatasime, oli eila õhtu kella 8 ajal Kadrioru taga Lasnamäel Tallinna trükitöölise „Merkuri“ ja erakomando „Meteori“ vahel võistlus jalapalli mängimises. Võistlus kestis kokku poolteist tundi kaheks tuuris, iga tuur 45 minutit.

Mäng iseenesest oli kaunis huvitav, sest et võistlejateks Tallinna paremad jalapallimängijad olivad. Ainult tuul, mis ajuti kaunis kõvaks läks segas mängu ja ei lasknud kõigi mängijate osavust välja paista. Ja plats ei olnud ka mitte kõige parem. Nimelt oli üks pool platsi kõrgem kui teine. Sellest siis tuligi, et pall ikka rohkem ühel pool seisis, selle peale

vaatamata, missugused mängijad vastas olid.

Peale võistluse lõppu rääkis nende ridade kirjutaja vahekohtuniku **Urchardiga**, kes jalapalli mängus spetsialist on, ja see avaldas arvamist, et Tallinna mängijatest võivat pärast veel eeskujulikud mängijad saada, kui nad aga rohkem ennast taltstutaks ja mitte nii palju ei jookseks.

Järgmine mäng on „Meteorlastel“ neljapäeval. Vastased on seekord kadeti-korpuse kasvandikud.

Niihästi mäng, kui ka mängu kirjeldus, oli tol ajal õige primitiivne. Ei olnud veel kellegil õiget kujutust sellest, kuidas palli õieti mängima peab. Taoti ja peksti nahkkuulikest kuidas jõudu oli.

Omaaaja vanem jalgpallimees ja üks Eesti esimesi pallivahekohtunikke, praegune foto **Akel** kõneles nende ridade kirjutajale toleaeegsest pallimängust järgmist:

„Kaitsjateks valiti niisugused mehed, kes palli jaksasid hirmus kaugele lüüa. Ei olnud tol ajal tähtis, et keegi palli oma mehe kätte mängiks, samutigi ei nõutud seda kaitsjalt. Peaasi oli hea löök. Kõige kiiremad mehed pandi äärtele, et need palli rutem vastase värava alla viiks ja driblamehed seati keskele. Kes ei siia ega sinna ei kõlbanud, need pandi äärehalfideks. Viimastelt ei nõutud ka palju, olid enamvähem mööbliks platsil. Treeningut selle sõna tõsises mõttes polnud olemaski. Palli taoti tundide kaupa ja arvati, et sel kombel kõige kergemini heaks mängijaks saab. Et see see õige tee ongi. Vastupidavust ja kiirust oli meestel looma moodi. Ei hoolitud vihmast, ei külmast. Tuldi kokku ka südatalvel, 18-kraadilise pakase juures ja mängiti.“

Esimene vahekohtunik, esimene reporter.

Esimene eestlasest vahekohtunik, kes pallimängu vilistas, oli postiametnik **Tomson**, kes praegugi Tall. elutseb.

Esimene spordireporter, kes jalgpalli üle teateid kohalistesse lehtedesse sokuatas, oli end. hoolekandeministeeriumi kõrgem ametnik **Roossaar**. Lugu seisis selles, et osa „Meteori“ mängijaid 1910. a.

Järg 9. lhk.

Eesti „internatsionaalid“ 15 aasta eest. Vasakult: **Jõepere**, **J. Reinans**, **Lord**, **Luik**, **O. Silber**, **Saulep**, **A. Reinans**, **Kuulmann**, **A. Silber**, **Õun**, **Janson**.

Esimesi kohtamisi soomlastega. Matsch HKV-ga Tiigiveskil. Tegevuses on näha: O. Silber, Kuulmann, Luik ja Reinans.

Jalgpall kahekümne aasta eest ja nüüd.

2. lhk. järg.

- 28. augustil 1921. a. Tallinnas 3:0.
- 11. augustil 1922. a. Helsingis 10:2.
- 30. septembril 1923. a. Tallinnas 1:2.
- 14. septembril 1924. a. Helsingis 4:0.
- 5. juulil 1925. a. Tallinnas 0:2.
- 5. septembril 1926. a. Helsingis 1:1.
- 10. augustil 1927. a. Tallinnas 1:2.
- 12. augustil 1928. a. Helsingis 2:2.

Seega on Soome mängitud võistlustest 2 lõppenud viigiga, kolme meie poolt ja 4 Soome poolt võidetud. Väravate vahekord on 28:11 Soome kasuks.

Soome maavõistlused äratavad alaliselt suuremat huvi. On mindud isegi nii kaugele, et meie liidu poolt on läbirääkimiste tulemusena „radio ringhäälinguga“

võimaldatud maavõistluse jälgimine neile, kel isikiikult võimalik pole kauge maa tõttu tulla võistlusele. Kuid mitte ainult kodumaal pole huvi väike. Isegi üle lahe võib see huvi olla suurem. Maavõistlusega ühel ajal peetakse Helsingis sõprusvõistlust meeskondade vahel ning väljal antakse maavõistluse käik kaabli kaudu edasi. Aga veel rohkem. Sõbrad üle kaugema lahe — Rootsis — ei taha seilest maavõistluse käigust eemale jääda. Andmed, mis Helsingisse üle antakse, lähevad sealt teise kaabli kaudu edasi Stokholmi, kus samuti võistlust peetakse ning väljai viibivade publikule võimaldatakse seega ühe mängu vaatamist ning teise jälgimist kuulmise järele.

Alles 1919. aastal, kui väerinnalt tuln tagasi, sain hakata jällegi palli veeretama. Siis ostsin ka endale esimesed jalgpallisaapad, mis maksid tol ajal 72 mrk. Terve sõduri kuupalk läks nende peale.

Noh, sai siis mängitud koolinoorsoo ja YMCA's, kuni viimaks 1920. aastal terve koolinoorsoo meeskond kutsuti üle Kalevi. Läksin ka. Mind määrati Kalevi teise meeskonda paremat halmängima. Esimeses meeskonnas mängisid siis Ellmann, Joll, Lass j. t. Kuid juba sama aasta sügisel oli asi niikaugel, et mind võeti mängima esimesse meeskonda ja sügisel tegin kaasa oma esimese maavõistluse — mängisin Soome vastu paremat halmi.

Vähesed teavad, et ma olen olnud kord ka väravavaht. Ja veel Kalevi värvide eest meistrivõistluste finaalis. See oli 1920. aasta sügisel, kui peeti Eesti esimesi meistervõistlusi ja finaalis kohtasid Kalevi ja Sport. Väravas pidi mängima Hiiop, kuid ma ei tea, mis asjaolude tõttu Hiiop hakkas vahekohtunikuks ning mind määrati väravasse. Lasksin kaks väravat sisse ja oli hea küll. Paremad väravahid on rohkemgi lasknud sisse.

Rohkem ma pole olnud kunagi väravas. Pärast seda õnnetut debüüti hakkasin jällegi mängima poolkaitsjat, kuni mind viimaks 1922. aastal pandi ühes praeguse tantsuõpetaja Hargeliga Kalevi kaitsesse. Enam kui kaks aastat püüsin sellel kohal, tegin kaasa rea maavõistlusi kaitsjana Eesti eest, muuseas ka Pariisi olümpiaadil Ameerika vastu, kuni viimaks peale 1924. aasta jalgpalli ebaõnnestumisi hakkas tulema kuuldavale hääli, et mind, Pihlakat, edurivisse panna. Et on lööki ja kiirust, et miks siis ei võid mängida.

Tol ajal olid üldse segased ajad, läksin 1924. aasta kevadel ühes Vainiga Sporti üle, kuid pärast leidsin, et olin valesti talitanud ning tulin üksipäini Kalevi tagasi. Vain jäi Sporti. Mõtlesin, et olen oma kauaaegse paarimehe kaotanud, et ükskõik, mida mängin, ja asusingi edurivisse. Kodumaal esinesin ma esmakordselt edurivis 1924. a. Türgi-Eesti maavõistlustel tsentriforvardina, kuid välismaal, nimelt Bremenis, olin juba varem teinud sellist katset.

1925. aastal läksin ühes paljude teistega Kalevist üle TJK-sse ja seal ma nüüd mängingi. Paremat sisemist, nagu kõigil teada.

1928. aasta sügisel lahkusin Tallinnast ja asusin Viini sealse Austria kutsel, kust tuln tagasi 1929. aasta märtsis.

10. Soome-Eesti

Vennasrahva jalgpalliliit esmakordselt staadionil.

Soome		Holmberg		
	Viinioksa	Närvänen	Lindbäck I	
Malmgreen	Koponen	Lönnerberg	Lindbäck II	Kanerva
		◇		
Brenner	Kull	Ellmann	Pihlak	Räästas
	Römmer	Piperäl	Reinfeldt	
		Kallaste	Einmann	
		Tipner		Eesti
		Vahekohtunik: G. Ekberg, Rootsi.		

Võistluse kava:

- 17.30 eelvõistlus: Merkuur — Vöhma „Leola“.
- 18.30 Tallinna jalgpallimeeskondade defilee, avamine ja tervitused.
- 18.50 rahvusmeeskondade ilmumine väljale.
- 19.00 Soome — Eesti maavõistlus.

Arno Pihlak kõneleb.

5. lhk. järg.

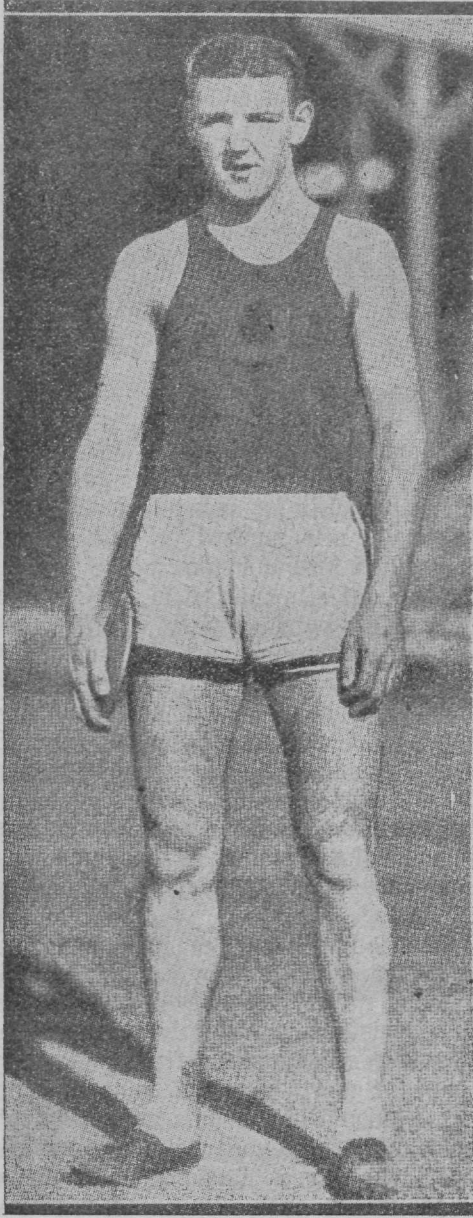
Oli suur raha tol ajal. Ei saanud teist mujalt, kui ühest raamatukauplusest Kinga tänaval. Samal aastal kasvas meie salkkond tunduvalt. Mäletan praegust TJK paremäärt Väli't, kes ostis hiljem ka endale palli, kuid ei raatsinud teistele anda lüüa, kartes, et löövad palli lõhki. Mäletan Jolli, kellele isa oli ostnud kord uued saapad, aga poiss virtutas juba esimesel päeval saabastel nina iahti. Saapad naersid ja teised naersid ka. Selle tu-

lemuseks (peale koduse „tulemuse“), oli see, et Joll meisterdas endale isesuguse nahast riistapuu, mis käis paeladega saapanina otsas, ja saabas, näe, ei läinud enam kunagi katki.

Muretud ja lõbusad päevad, mil jalgpall oli meie alaliseks kaaslaseks, kestsid 1918. aasta sügiseni. Siis puhusid rasked tuuled üle kodumaa ja minagi ei jäänud neist puutumata. Astusin vabatahtlikult Tallinna kooliõpilaste pataljoni, kus sain viibida kõigest kaks päeva ja siis saadeti mind sõjaliinile, 2. soomusrongi peale.

Ameerika parimad tänavu.

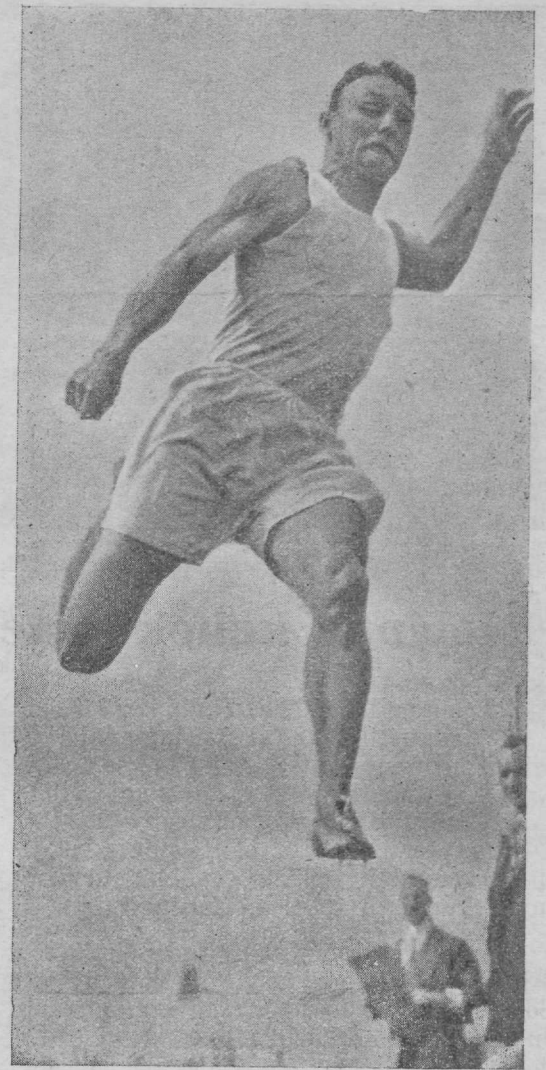
9,4—20,6—47,7—1.52,2—4.13—14,4—1.99—7.64—4.27—15.85—49.90—
67.16—52.16.

Ameeriklane Moeller, kes lennutanud ketast üle 50 meetri.

Kesksuveni on ameeriklased saavutanud tänavu juba järgmisi tagajärgi:

100 y. — Simpson 9,4; Bracey 9,4; Sweet 9,4; Knox 9,4; Tolan 9,5; Leland 9,5; Bowen 9,5; Wykoff 9,6; Borah 9,6.
220 y — Simpson 20,6; Tolan 20,8; Bracey 20,9; Deyr 21,1; Kent 21,1; Wildermuth 21,1; Jackson 21,2; Buchanan 21,2; Metcalfe 21,2. **440 y.** — Baird 47,7; Morrison 47,8; Walter 47,9; Williamson 48,3; McKee 48,4; Long 48,4; Bowen 48,4; Eagle 48,4. **880 y.** — Edwards 1.52,2; Burton 1.54,0; Genung 1.55,0; Orlovich 1.55,2; Martin 1.55,6. **1 miil** — Lermond 4.13,0; Conger 4.13,4; Kiser 4.14,6; Moore 4.15,4; Martin 4.15,6; Offenhauser 4.16,2; Nick Carter 4.18,0. **120 y. tõk.** — Collier 14,4; Kaster 14,5; Rockaway 14,7; Beard 14,8; Lamson 14,8; Grant 14,9; Welsh 14,9; Anderson 14,9. **Kõrgus** Coggeshall 1.99; Lasalette 1.98; King 1.96; Nelson 1.95,5; Marty 1.94; Sexton 1.93; McIntosh 1.92,5; Hedges 1.91; Shelby 1.90,5; Spitz 1.90,5; Pump 1.90,5; Major 1.90,5. **Kaugus** — Hill 7.64; Dyer 7.54; Gordon 7.51; Boyle 7.49; Portmess 7.48; Paul 7.39; Martin 7.36; Barber 7.35; Dowell 7.35; Thomson 7.31. **Teivas** — Sturdy 4.27; Williams, Warne 4.19,0; Canby 4.15; McDermott 4.14; McAtee 4.11,5; Berlinger 4.08,5; Otterness 4.06,5; Harvey 4.03; Jefferson 4.03. **Kuul** — Brix 15.85; Bausch 15.75; Rothert 15.59; Schwarze 15.32; Jessup 15.30; Krentz 15.27; Sprague 15.14; Berlinger 15.03; Adelman 14.97; Behr 14.83. **Ketas** — Krenz 49.90; Moeller 48.79; Rasmus 48.51; Jark 48,51; Anderson 48.00; Jessup 47.52; Beattie 47,48; Corson 46.03; Houser 45.75. **Oda** — De Mers 67.16; Curtice 63.94; Churchill 63.88; Bevans 63.52; Mortenson 62.43; Kibby 62.35; Flod 62.31; Sparling 61.87; Bartlett 61.60. **Vasar** — Black 52.16; Merchant 51.97; Wright 50.73; Black 50.81; McGrath 50.40; Conner 50.36; Gwinn 49.94.

Köchermann hüppab kaugust 7.50

Köchermann 7.50.

Köchermann hüppas Hamburgi rahvusvahelistel 7.50 kaugust. Husen jooksis 5000 m 15.20,6 ja Benecke 200 m 22,6. Soomlane Reinikka võitis oda 57.60.

—**AIK** võitis teistkordselt Stokholmis Espagnoli 3:2 (3:0). Mäng läks suure kakeluse ja kisklemise saatel.

—**Taani rekordi** 800 meetril jooksis Albert Larsen 1.56,8. Leo Jörgensen võitis 100 m 10,9 ja Axel Petersen 3000 m 8.44,8.

Inglise löi kolmikmaavõistlustel Iirit ja Schotit 37,5 — 21,5—6. Tagajärjed olid: 100 y — 100 y. Crawford, Schoti, 10,6; 220 y. Engelhardt, Ingl. 22,8; 440 y. — Moore, Iiri, 51,2; 880 y. — Ellis, Ingl., 1.58,8; 1 miil — Tomlen, Ingl. 4.25,4; 4 miili — Beavers, Ingl. 20.07,4; kõrgus — Maloney, Iiri, 1.85,5; kaugus — Maloney 6.78; vasar — O'Callaghan, Iiri, 48.79; kuul — Howland, Ingl., 14.02; 120 y. tõk. — Burghley Ingl., 15,2.

Saksa üliõpilaste esivõistlustel olid tagajärjed: 100 m — Eldracher 10,9; 400 m — Müller 1.56,7; 1500 m — Schilgen 15.54,1; 4×100 m — Frankfurt 42,2; 4×400 m — Berliin 3.25,2; 110 m tõk. — Steinhardt 15,8; kõrgus — Ladewig 1.84; kaugus — Meier 7.16; teivas — Stechemesser 3.50; ketas — Riedel 42.14; kuul — Knoop 13.51; oda — Molles 64.82 (uus Saksa rek.); Weimann 63.55; Schnackertz 61.27. Kõik saavutused peale 100 ja 400 meetri on uued Saksa akadeemilised rekordid.

Lõuna-Ameerika esivõistlused.

100 m — 1. Spinassi, Argentiina, 10,7; 2. Bianchi, Arg. 10,8; 3. Ure Aldao, Arg. **200 m** — 1. Spinassi, 21,9; 2. Salinas, Tschiiili; 3. Rivero, Tsch. **400 m** — 1. Salinas 49,0 (uus L.-Ameerika rekord); 2. Hintze, Arg. 49,4; 3. Rivero. **800 m** — 1. Ledesma, Arg., 1.55,4; (uus L.-Am. rek.); 2. Del Rosso, Arg., 1.55,8; 3. Medell, Tsch. **1500 m** — 1. Ledesma, 4.01,0 (uus L.-Am. rek.); 2. Medell; 3. Ceballo, Arg. **3000 m** — 1. Alarcon, Tsch., 8.51,0 (uus L.-Am. rek.); 2. Rivas, Arg.; 3. Alonso, Arg. **5000 m** — 1. Alarcon 15.44,4; 2. Perez, Tsch.; 3. Pizero, Tsch. **10.000 m** — 1. Rivas 32.10,4; 2. Cicarelli, Arg.; 3. Bravo, Tsch. **110 m tõk.** — 1. Vallania 15,0 (uus L.-Am. rek.); 2. Ugarte, Tsch, 15,4; 3. Sanchez, Peru. **400 m tõk.** — 1. Galvez, Peru, 55,2 (uus L.-Am. rek.); 2. Agosta, Arg. 55,4; 3. Genta, Arg. **Kõrgus** — 1. Vallania 1.80; 2. Garay, Tsch., 1.80; 3. Riesen, Arg., 1.75. **Kaugus** — 1. Moura, Tsch., 6.87; 2. Aiscorbe, Arg., 6.74; 3. Butti, Arg., 6.62. **Teivas** — 1. Pojmaevich, Arg., 3.80; 2. Schlegel, Tsch., 3.70; 3. Estovedo, Arg., 3.60. **Kolmik** — 1. Brunetta, Arg., 14.77; 2. Mendihuru, Tsch.

14.44; 3. Aizocorbe, Arg. **Ketas**. — 1. Benapers, Tsch., 41.63 (uus L.-Am. rek.); 2. Elsa, Arg., 41.45; 3. Dominguez, Arg. **Kuul** — 1. Pollag, Tschiiili, 13.22 (uus L.-Am. rek.); 2. Benapres; 3. Otto, Tsch. **Oda** — 1. Kleger, Arg., 49.56; 2. Wismer, Arg.; 3. Bayer, Tsch. **10-võistlus** — 1. Berra, Arg., 6511; 2. Amatriain, Arg., 6267; 3. Primard, Tsch., 6074. **4×100 m** — 1. Argentiina 42,2 (uus L.-Am. rek.). **4×400 m** — 1. Tschiiili 4.22,6 (uus L.-Am. rek.). **Üldiselt**: 1. Argentiina 78 p.; 2. Tschiiili 50 p.; 3. Peru 4 p.; Boliivia ja Equador 0 p.

Olümpiavõitja suurvõit.

Kanada kahekordne olümpiameister Percy Williams löi New-Yorgis Ameerika sprinterite eliiti tänavuse meistri Tolani, Wukoffi ja Bracey näol. 100 yardi aeg oli 9,8.

—**Itaalia** jalgpallimeistriks tuli Bologna, lüües Torinot 1:0.

—**Praha Slavia** võitis Kesk-Euroopa karika tsüklis Torino Juventust 3:0, kuna samas tsüklis löi Sparta Ujpesti Hungariat 1:0.

Jalgpallisporidi tõusud ja mõõnad.

6. lhk. järg.

Kalevi jalgpallimeeskond 1919. a. Vasakult: Kull, E. Pöder, Ellmann, Kaljot, Paalberg, R. Pöder, Lass, Prunn, Kaarmann, Väli, Joll.

juba teenis rahukogus, kuhu reporterid ilmusid kohtuteadete järele. Pallimehed panid siis reporteritele südamele, et nad kirjutaks ka võistluste üle, ning Roossaar oli esimene, kes seda tegi.

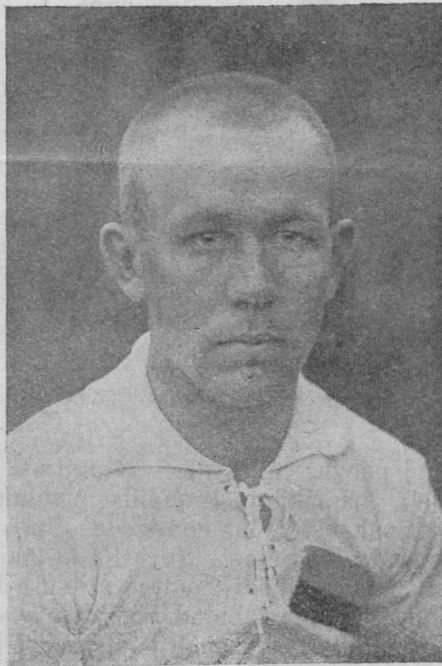
*

1911. aastal hakkasid pallimeeste kildas juba omavahelised konfliktid tekkima. Peale seda, kui „Meteori“ oli tulnud ka pärsine jooksumeister Villemson, läks „Meteor“ in corpore üle Kalevi. See samm võeti ette Abramsi ja Kuuskmanni õhutusel, kes juba tol ajal olid kindlad Kalevi mehed.

Kalevis hakkasid mehed tegema ka kergesporti ning mitmestki jalgpallimehest sai pärsine rekordidepurustaja. Villemson siirdus jooksudele, kuna Abrams hüpped omaks võttis.

Pereheitmine ei jäänud tulemata ka teistes tolleaegsetes seltsides. Varsti peale seda, kui „Meteorist“ oli saanud Kalev, läks „Merkur“ täies koosseisus üle karskusselts „Valvaja“ spordi-osakonda, liitudes „Halley-komeediga“. „Valvaja“ meeskond kujunes sel kombel kahe seltsi liitu-

mise tõttu õige tugevaks. Ta koosseisus olid tol ajal nimekad mehed, nagu: Orloff, Ohaka, Kiilim, Akel, Lord, Jõepere, Tschutscheloff, Saulep, vennad Magnused, Vahrushov j. t.

A. Silber,

kauaaegne väljapaistev pallimees ja sporditegelane.

Selle perioodi tugevamaks meeskonnaks oli Kalevi oma. Matsch Kalevi ja Merkuuri vahel (enne üleminekut „Valvajas“) lõppes 5:2 Kalevi kasuks. Peale seda korraldati võistlust Tartu üliõpilaste seltsi „Spordiga, kus mängis kaasa ka tolleaegne Piiteri parim kaitsja Abramov. Kalev võitis üliõpilasi 4:1 ja Merkur 3:2.

Valvajat lõi Kalev kahel korral tugevasti 3:0 ja 7:1.

*

1912. aastal asutati Sport. Sinna läks üle osa Valvaja mängijaid, kuna Kalev jäi endiselt puutumatuks ja tugevaks. Meeskonnad hakkasid juba Soomes käima ja ka Tallinnas Soome mängijaid vastu võtma. Kalevi esimene ninapõletamine oli 1911. a. Helsingi Kisa-Veikot andis talle 7:0 ja Kamraterna mitte palju vähem — 3:0.

1913. a. suutis HKV Kalevit lüüa ainult 3:1.

Nüüd hakkasid kalevlased Piiteri sõitu ihaldama. Kuid seltsi juhatus seisis sellele kavatsusele risti-põigiti vastu. Jalgpallimehed võtsid vastuseismise liiga südamesse ning üheksa meest astusid seltsist välja. Liitusid kahe Spordist tulnud mehega ning läksid 1913. a. sügisel üle äsjaasutatud Riia „Amateure“ Tallinna osakonda.

Seal ei püsinud mehed kaua. Juba 1914. aastal läks „Amateure“ meeskond tervelt Sporti, kuhu tulid ka ülejäänud mehed Valvaja spordiosakonnast.

Maailmasõda viis mehed laiali.

Maailmasõja puhkemisel oli Spordil Tallinna paremaid meeskondi. Võeti retkeid Peterburi, kus mängiti edukalt Kolomjagiga (Kolomjashskid), võeti ka Tallinnas Soome meeskondi vastu. Palavad heitlused arenesid Tiigiveski väljal, kuid palavad heitlused arenesid ka Läänes.

Lõomav üleilmne tulekahi paiskas mehed laiali. Kes läks Preisimaale, kes Galiitsiasse, koju jäid vaid vähesed...

Maailmasõda ja sellele järgnenud revolutsioon aastad paiskasid paljudki eestlasi igasse ilmakaarde laiali. Ei pääsenud sellest saatusest ka me sportlased, kes neil segastel aegadel olid parimas meheas ning keda „tsaar, usk ja isamaa“ kutsusid suure Venemaa eest võitlema.

Maailmasõja aastatel jäi soiku ka peaaegu igasugune sport selle tõttu, sest tublimad olid kaugel ja noored niivõrd nõrgad, et omakäel midagi ei suutnud võtta ette ega saavutada tähelepanuväärset. Oli surnud ajajärk.

Tol ajal juba vanad pallirüütliid, mõlemad Silberid, Ellip, Jõepere ja kes nad veel oli, viibisid Venemaal laiali ja siinviibijad ei osanud omapead midagi suuremat võtta ette.

Enamvähem edukamalt tegutses vaid spordiselts Olümpia, kel oli oma väli Suurtüki tänava ääres, praegusel näituseplatsil. Olid lood sõja-aastail kuidas nad olid, kuid revolutsiooni tulekuga muutusid nad siiski palju avaramaks. 1917. aasta oli Olümpiale lõokaastaks. Selts omas õige mängutugeva meeskonna, mille koos-

Järg 10. lhk.

H. Paal,

vanemaid pallituuse.

A. Anier,

andekamaid forvardeid, keda Eestis nähtud.

Jalgpallispori tõusud ja mõõnad.

9. lhk. järg.

seisust tuntumad nimed olid ja on praegugi: vv. R. Paal (meie praeguse mitmekülgsema sportlase H. Paali vend) ja Kihlefeldt. Viimane mängis veel paari aasta eest edukalt Spordis ja on 8-kordne internatsionaal. Kaitses mängisid kadunud Vain ja juba erusolev Herman. Poolkaitses oli: A. Anier — omaaegne parim Eesti jalgpallimees ja võrratu driblaja (sai 1923. aastal Kalevis mängides raskesti jalast vigastada ja sellest peale erus), siis A. Kuulmann — hüüdnimega „Kapsas“ (sai mõne aasta eest õnnetult surma), Bogdanov — suri vabadussõja päeval tiisikusse. Edurivis olid: Nikitin — kadus hiljem Venemaale, H. Paal — mängib praegugi, Krik — olevat Venemaal komissariiks, vanem Klaos — mängivat praegugi Venemaal, kuskil Uralis, Rein — praegu TJK tseentrhalf, ja Üpraus — praegu Spordi vasakäär.

Revolutsiooni algaastal pidas Olümpia meeskond igal pühapäeval järjekindlalt võistlusi siinviivate Vene sõjalaevade meeskondadega, mida jälgis alati suur rahvahulk. Eriti kõvaks vastaseks osutus Poltava meeskond, keda Olümpial siiski läks viimaks korda võita 3:2.

Veel okupatsiooni ajalgi tegutses Olümpia edukalt, kuid sakslased surmasid temagi, nagu nad olid sürmanud ka teisi eestlaste eluavaldusi. Selle asjaolu piltlikumaks näiteks olgu järgmine juhtum. Olümpia oli 1918. aasta süvel sobitanud mängu Helsingi jalgpallklubiga. Kirjad olid tip-top õiendatud, must seisis valgel, et HJK sel ja sel kuupäeval mängib Tallinnas. Soomlased jõudsid laupäeval siia, mäng pidi olema pühapäeval, korraka sakslased — ei, meie ei saa lubada mängu. Küll käidi rääkimas ja palumas, käidi isegi Seckendorffi juures, kuid asjata. Mängu ei lubatud ega lubatud. Õeldi, et mängige omavahel, kui tahate, aga avalikust, publikuga mängust pole juttugi.

Ei aidanud muud midagi, kui mängitigi omavahel. Et soomlased juba ennelõunat laevaga tahtsid sõita tagasi Helsingi, peeti võistlus kella kaheksa ajal hommikul. See lõppes 4:1 soomlaste kasuks.

Paar nädalat hiljem tehti sakslaste poolt ettepanek Olümpiale mängida kohaliku Saksa garnisoni meeskonnaga. Võistlustel viibis peaaegu kogu Tallinna Saksa sugu, kellele tassiti toole isegi Oleviste kirikust. Siis võitis sakslaste suureks meeletuaks Olümpia 3:1.

Okupatsioonile järgnenud vabadussõda lõi meie pallirüütlite read hoopis segamini. Kes oli mingil kombel jäänud puutumata maailmasõjast, seda kutsus nüüd kohustus isamaa vastu. Olümpia sules oma ukseid. Seltsimaja, mingisugune pügerik vastu Suurtüki tänavat, muudeti sõjaväelaoks. Ja aasta hiljem ehitas E. Põlumeeste selts jalgpalliväljale loomalaudad...

Uue generatsiooni sünd.

Juba 1917. a. peale hakkas Olümpia väljale koonduma trobikond poisikesi. Sarnane nähe on üleilmiline ja kahtlemata päritav, sest ka nüüd, 17 aastat hiljem, ei leia ühtegi spordivälja, mille ümber ilmastilma

ei tilguks poisikestekar. Vahe seisab ainult selles, et nüüd on neid rohkem, kui oli tol ajal.

Poisid seisid esiteks värava taga ja ootasid silmapilku, mil pall lendab üle plangu või veereb kaugele. Suured mängijad ise muidugi ei viitsinud minna palli järele ja poiste töö oli siis see, et palli mängijate kätte jälle tagasi toimetada.

Suurem osa neid poisse olid heinamaapoised, kes olid kuskil agulitaga pallilõõmise õppinud selgeks ja nüüd siin, jalgpalliväljal, oma teadmisi pallikunstis kõigiti täiendasid. Kuid oli ka neid, kes elasid palliplatsi läheduses ja siin tegi ümargune nahkkuul neid kõiki sõpradeks.

Lahkusid suured mängijad väljalt, siis oli pallipoistel pidu. Löödi nii, et maa värises. Kaugele küll ei jõutud lüüa, aga katsuti siiski.

Nendest Olümpia pallipoistest kasvas Kalevi uus meeskond.

1919. a., kui Olümpia oma ukseid sules ja ta meeskond lagunes, said pallipoised välja täielisteks peremeesteks. Ei möö-

E. Ellmann, rahvusmeeskonna edurivi põline juht.

dunud päeva, mil seal ei mängitud. Isegi talvel, paarikümnekraadilise külma ja meetriksuste lumehangede juures ei loobunud mängimast. Suruti läki-läkid kõvasti pähe ja toodi raudteevalitsuse hoone kojamehelt lumelabidad, roogiti plats puhaks ja jälle lendas pall endist viisi edasi.

1920. aasta kevadel, kui väljale hakati ehitama loomalaute, muutusid poiste päevad kibedaks. Pisarsilmil vaadeldi, kuidas mänguplatsi roheline muru sisse taoti suured vaiad ja kerkisid logudikud neljajalgsete tarvis.

Poistel oli tol ajal juba oma meeskond, väravas Lass, siis figureerisid seal veel säärased tuntud nimed nagu Kaljot, Paalberg, Väli, Kull, Joll j. t., ning sellele meeskonnale tehtigi ettepanek tulla üle Kalevi.

Tol ajal tahtis ka asjaasutatud YMCA Eesti osakond endale soetada jalgpallimeeskonda ja pakkus poistele juba jalgpallisaapaidki, kuid „meeskond“ otsustas ühel häälel minna Kalevi ning 5. mail 1920. aastal registreerisid Hiiop ja Villemson poisid Kalevi.

Ei möödunudki palju aega, vast mõni päev, kui noorel meeskonnal juba tuli esimene matsch pidada Spordi vastu. Viimases mängisid tol ajal kõik need, kes

Olümpiast olid jäänud järele ja kes Venemaal tulnud tagasi.

Noored Kalevi poisid mängisid jääpallimeeste tulipunastes pluusides. Mängu ajal oli suuremal osal mängijaist mütsid peas. Esimesel poolajal peeti veel kuidagi vastu, kuid teisel tuli Spordilt 3:0 kaotus võtta vastu.

Selles kummalises meeskonnas mängis kaasa ka praegune TJK tseentrforvard Ellmann, kes ei olnud Olümpia poiste leerist, vaid oli oma pallihariduse saanud Tiigiveskilt, kus tal oma meeskond oli.

Olümpia ja Tiigiveski noored korraldasid omavahel sageli võistlusi, misjuures mänguõnn oli vahelduv. Pärast ühte säärast palavat heitlust võeti Ellmann, kes oli tol ajal kõigiti ümmargune ja paks poiss, üle.

Teised Tiigiveski poisid — Javorski j. t. läksid üle Sporti, kuid see sündis juba hiljem.

Kaley soetas veel endale teisegi meeskonna. Toodi üle koolinoorsoolased, kus mängisid Pihlak, Kirpson, Ree (surnud) j. t.

Süvel korraldati veel üks võistlus Spordiga, mis lõppes viimase eduks 3:2, mängiti sõjaväe spordikursuste meestega jne., kuni viimaks sügisel läks asi isegi niikaugele, et Helsingis tuli pidamisele esimene Soome-Eesti jalgpalli maavõistlus.

Esimene maavõistlus.

Meeskond Soome västti seati kokku järgmiselt:

R. Paal, Sepp — O. Silber, Pihlak — Kuulmann — Klaos jun., Paal — Ree — Prunn — Anier — Üpraus. Kuid et Anier samal ajal raskesti haigestus, pandi Üpraus sisesemise kohale ja äärt kutsuti mängima Joll. Nii et meie esimeses rahvusmeeskonnas oli 7 mängijat Spordist ja 4 Kalevist.

Maavõistlust peeti Helsingis 20. oktoobril, ühel külmal sügispäeval. Soomlased tulid ülekaalukalt võitjaks, tagajärg oli 6:0. Kuid juba teisel päeval, Tallinn — Helsingi linnavõistlusel oli tagajärg palju nägusam — 6:4.

Järgnev aasta, 1921, tõi endaga kaasa suure pereheitmise. „Olümpia“ hingusele minekuga läks sealt suurem osa mängijaid Sporti, kuna samal ajal tulid maailmast koju ka endised Spordi mängijad, mõlemad Silberid, Jõepere, Ellip j. t. Olukord muutus enam kui kitsaks, sest kõik tahtsid mängida Spordi esimeses meeskonnas ja üle üheteistkümne neid sinna ei mahtunud.

Tulid ilmsiks lahkkelidki ja algasid hõõrumised. Viimaks läks asi nii kaugele, et osa mängijaid, suurem osa neid, kes 1914. a. Kalevist Sporti olid üle läinud, Spordist lahkusid ja iseseisva organisatsiooni asutasid. Selle nimeks sai Tallinna jalgpalli klubi.

Klubi põhikiri registreeriti 21. aprillil 1921. aastal. Meeskonnas hakkasid mängima üle poolte neist meestest, kes jalgpalli algaastatel olid esinenud „Meteoris“, ja ühtlasi võttis TJK omaks need põhimõtted, mis olid üles seatud „Meteori“ asutamisel, s. o., harrastada peamiselt ainult jalgpallisporti. Sellele põhimõttele on TJK seni truuks jäänud.

Kuid TJK asutamine lõi lahkkelisid omakorda teistes seltsides. Sport oli noore

Meie jalgpalli suurim puudus.

Tuleb leida rahvusmeeskonnale kiiremaid mehi.

Eestlane on oma iseloomult olnud alati pikaldane ja kiirus ning osavus on talle kaugelt võõramad, kui ürgjõud. Me keskelt on võrsunud suured, surematu nimega jõukangelased, kuid me ei suuda kunagi anda kiireid ega osavaid mehi, vähemalt pallimängus mitte. Üldse pole eestlase iseloomule kohane mingisugune spordimäng, ta on vaid külge poogitud võõrsilt, on nagu võõramaa taim, mida vaadata ilus, kuid mis kõigile vaatamata jääb jõuetuks ja kiduraks, kuidas me teda ka jalgele ei upitaks.

Ülaltoodust pole erand ka jalgpall, mille kahekümneaastast olemasolu Eesti pinnal täna pühitseme. Nüüd, kahekümnendal verstatulbal tagasi vaadates tehtud töö ja saavutuste peale, pole meil erilist põhjust suureks juubelduseks ega pidutsemiseks. See mäng, mille meile inglased paari aastakümne eest külge pookisid, on küll kujunenud suureks ja haaravaks massispordiks, kuid on ise jäänud saavutustelt kiduraks ja pole ka mingisuguseid eeldusi, et ta omalt praeguselt tasapinnalt palju kõrgemale tõuseks.

Me võime ju omateada küll jumal teab kui hästi mängida, kuid hellitada lootusi, et me ükskord oma taevaliku pallikunstiga tervet maailma värisema paneme, see on küll asjatu vaev ja seda meist ka keegi vist ei mõtlegi.

Meie õnnetus on see, et taevataat meid on istuma pannud jahedale Läänemere kaldale, mitte aga kusagile palavvöösse ei siia- ega sinnapoole ekvaatorit. Oleme jäänud ilma lõunamaalaste ülekeevast temperamendist ja seepärast jätame pallihagemoonia rahulikult nende õnnelikumate kätte, kellele loodus otsekohe pallimängu jalgadesse on istutanud.

Võib-olla, oleks ehk veelgi õigem, kui asuksime tagasi vägipulga ja kiviviskamise juure, jättes kõik muu spordi, kuid elame niisugusel ajajärgul, kus ei ole taganemist, on vaid ainult edasirühkimine.

On edasirühkimine millegi kättesaamatu poole, igavene tungimine ette ja ette ning me näilised lõppsihid ja ideaalid on vaid millimeetrid lakkamatu tormamise penikoormates.

Meie ajajärgul on igasugune edasirühkimine elu positiivne nähe ja meie pallimeestele ei pane seda keegi ammugi mitte pahaks, kui neidki edasirühkimas näeksimine.

Paraku läheb see nihkumine tigusamul. Ei tahaks selles kellegile teha etteheiteid ja kellele sa teedki, kui omal soontes voolab samade pikaldaste vanade eestlaste veri, nagu neilgi, kes rohelisel murul palehigis palli veeretavad, kuid ajavaim kihutab ja kihutab tagant, ajavaim nõuab kiirust ja edu.

Andestaksime tänasel juubelipäeval meie pallimeestele kõik nende patud ja vääratused, kui poleks ainult hinges väikest kahtlust, et kas tõesti on me pallikehvus tingitud geograafilisest asendist ja eestlase pikaldusest. Sellele kahtlusele seltsil veel mingisugune ebamäärane rahvuslik — noh, uhkus, ja püüe naabritest üle olla. Kuid nagu saatuse kiuste ei saa me oma lõunapoolsetest naabritest miski hinna eest jagu ja ega põhjapoolsegagi

pole lugu nii, et muudkui lähme ja anname.

Sealjuures asuvad lätlased kõigest mõne kraadi võrra lõunapool meist ja ei taha uskuda, et nende temperament meie omast selle mõne kraadi tõttu oleks tulisem.

Lätlaste mängus on alati nähtud elu ja liikumist, hinge ja visadust. Meie mängu kohta ei saa seda öelda. Ainuke voores, mis me lätlastele omadustele ehk saame vastu panna, on meie kõrgem pallikultuur, mänguintelligents, kuid seegi paremus on viimastel aastatel olnud ka napivõitu. Meie praegune pallipõlv on kasvanud Kesk-Euroopa treenerite-pallikuvernante juhatusel ja neilt ammutanud oma mängustiili. Kuid ükski treener, olgu ta nii hea kui tahes, ei suuda mängijaisse istutada seda, millest loodus mängija isegi on juba ilma jätnud — mängumehe hinge.

Ärgu pangu seepärast ükski pahaks, kui resümeerida meie praeguse palligeneratsiooni mängu järgmiselt: **see on marionettide, mehaaniliste nukukeste tants, paigalseisev ja ammutatud shablooniliste liigutustega.**

Ainuke küsimus ja see peaks olema järgmise kahe aastakümne küsimus, on see, et kas suudavad meie pallimehed ükskord sellest paigaltammumisest välja jõuda? Kui see tõesti on eestlase iseloomu parandamatu viga, siis lööme käega ja sünnitame endile uue, enamsobivama mängu, kuid seninähtu järele ei tahaks seda mingil kombel uskuda. Pealegi on põhjuseid, mis lasevad oletada, et see jalgadega maa-külges-kinniolemine pole sugugi nii äravõitmatu ja kiirus isegi põhjamaalastele kättesaadav on.

Lõunamaalane on selles eesõigustatud seisukorras, et talle kiirus looduse poolt jalgusse pandud, põhjamaalane võib seda saavutada hoolsa treeninguga. Meie jalgpallimeestele poleks vaja ka taevast teab milliseid sprindiharjutusi, mäng iseeneest koolitab selle välja, kui ainult ta peale enam rõhku pannakse.

Ja siin me seisamegi kurva tõsiasja ees: iga jalgpallivõistluse sagedam külastaja on tähele pannud, et meie meeskondade kaitse harilikult palju paremini töötab, kui edurivi. Ei tahaks öelda, et kaitse mäng on edurivi omast raskem, mujal maailmas on nii ühel kui teisel omad vastutavad ülesanded, kuid meil, Eestis, lasub kaitse peal tõesti suurem ülesanne, kui edurivil. Mõeldagu ometi, kui palju shansse meie edurivilased lihtsalt käperdavad värava ees ära. Tulgu taevast siis ise nende vaestele kaitsjatele appi, kus nad ühe mängu sees teeksivad ka niipalju vääratust, kui need, kes espool. Järjekult — kaitse töötab hoolikamalt, kaitse rebib enam.

Tagameeskonnal on alati enam-vähem ühesugune mäng, vastast iga hinna eest eemale tõrjuda ja sarnase olukorra juures ei saa nende mängustiilist suurt juttu olla. Edurivilist nõutakse väravaid, saavutagu nad neid siis mis stiiliga tahes. Kuid üks on kindel — nende praegune paigaltammumise stiil on kõlbmata. Sellega ei saavutata väravaid.

Nende ridade kirjutajal on mitmel puhul olnud kõnelusi meie kuulsamate for-

warditega ja nad on ülaltoodut ainult kinnitanud. Ainult selle vahega, et osa süüst aetakse poolkaitsjate kaela, kes olevat muidu tublid, kuid mitteteadlikud edasiviivas mängus. Sest ainult nende abiga olla võimalik edurivil midagi korda saata.

Sellest on näha, et meie edurivilased isegi on teadlikud omis nõrkustes. Ütlevad, et on ju kiireid mehi, pange nad mängima. Ja paneme need „kergejalad“ mängima, siis on lugu veelgi hullem. Siis ei saavutata sedagi vähest, mis nüüd.

Näib, et lugu on tõesti sarnane, nagu tabavalt avaldas üks meie tuntuim internatsionaal:

„Tuleb kasvatada uut, kiiremat põlve, tarbekorral kas või veresegamisele üle minnes, sellele maastmadalast pallimängu pähe tuupida, küll siis kaks-kord-kahekümnendal juubelil väravaid sajab nagu oavarrest!“

Kah pallimees-olnud.

Jalgpallispori tõusud ja mõõnad.

10. lhk. järg.

organisatsiooni peale pahane sellepärast, et ta röövis meistrilt palju paremaid jõude, Kalev jälle sellepärast, et TJK kaks Kalevi edurivi meest ära meelitas, nimelt E. Põderi ja K. Ree (†).

Nüüd oli pealinnas juba kolm tugevat meeskonda ning konkurents, mis oli olnud seni pinev ainult kahe suurema seltsi, Spordi ning Kalevi, vahel, läks veelgi pinevamaks.

Peale Eesti jalgpalliliidu asutamist 1920. a. detsembris tekkis 1921. aastal veelgi uusi jalgpalli meeskondi, nagu seeni peale vihma. Asutati seltsi pealinnas ja provintsis ning iga seltsi juure asutati ka meeskonnad.

Selline hoogne arenemine kestis kuni 1925. aastani. Samal aastal tuli ka üks suurem ülekolimine, Kalevi meeskond läks pea täies koosseisus üle Tallinna jalgpalliklubisse. Kalev sai omale uue meeskonna oma haruseltsist Kalevipojalt.

Sellega oleks ka lõpp meie jalgpalliajaloo lühikesel ülevaatel. Selles pole meelega toodud uuema aja jalgpallisaavutusi, on vaid püütud anda pilti sellest, kuidas me jalgpallimehed on rännanud ühest seltsist teise, kuidas nad üldse mängumeesteks on saanud.

Kuna tuleval aastal meie jalgpalliliit peab oma 10-a. juubelit, eks siis sel puhul tule ka avaldamisele uuema jalgpalliaja numbrilised tagajärjed ja saavutused.

Enne ilmaõja lahtipuhkemist 1914. a. võttis Tall. jalgpallimeeskond osa ka Riias peetud 2. ülevenemaalisest olümpiaadist. Tallinna meeskonna koosseis oli: Ohaka — O. Silber, Luik — A. Silber, A. Kuulman, Rutopõld — Raup, Sälgi, Saulep, Lord, Jõepere.

5. juulil mängiti Moskvaga normaalajal 2:2, alles lisaajal löid moskvalased kolm väravat ning võitsid 5:2. 7. juulil sai Tallinn Riialt lüüa 5:1.

1917. a. asutati Tall. jalgpalli liit, mille esimeheks oli A. Anderkopp. Taheti hakata korraldama esivõistlusi ning astuda ülevenemaalise liidu liikmeks, kuid revolutsioon tõmbas sellest kriipsu läbi.

Spordi kaks matschi Pärnus.

Pärnu JK kaotas 9:0 ja Tervis 6:1.

Laupäeval ja pühapäeval võistles Pärnus Spordi jalgpallimeeskond, pidades siin kaks matschi. Laupäeval oli vastaseks külaliste vastuvõtja Pärnu JK.

Vv. Tipner ja th. Sarapik sooritavad ametliku osa ja mäng algab. Esimene poolaeg möödub täielikult Spordi üleolekul Pärnu JK väljapoole. 6 min. tuleb peeva algvärav. Vä. noorema Karmi söödust teeb peaga vs. Biiber 6 m vasakusse nurka. 15. min. tuleb tf. Karmilt märgituna lähedalt teine värav Spordi eduks. Tf. Tammanni ettepanekust on kuldses schanss auvärava tegemiseks vs. Alepil, kes löögiga liialt viivitab ja pomm 14 m on kindel Tipneri saak. Vaheajale minnakse seisuga 2:0 Spordi eduks.

Teisel poolajal variseb kokku Pärnu JK. Sport märgib juure seitse võiduväravat ja nimelt: Biiber, Karm, Üpraus, Biiber, Laasner, Üpraus ja Karm, noorem. Pärnu JK mäng oli hooaja nõrgem. Väravas oli Loodla debüüt õnetu. Tema arvele tuleb kanda 1/3 väravaid ja sama osa vilemehe kontole. Sport tegi üheksa väravat vastasele lähedale minemata. Pärnu parem oli vk. Haitov ja edurivist vs. Alep.

Pühapäeval oli vastaseks Tervis. Kohe algloogist tuleb ps. Laasneri lööduna Spordi eduks 1:0 rea ladusate kombinatsioonide järele. Aega kulunud vaid 30 sek. Tervise kaitse rahuldus pealtvaataja osaga. Tf. Karm lööb väravasse, vv. Otmann peab mahaviskel, kuid tõmbab palli kogemata üle värava joone ja vilemees lahendab ollukorraga 2:0 Spordi kasuks. Samas üllatab publiku löbustaja „Oss“ ennast ja teisi suurepärase väravaga. Üpraus saab palli 16 m sisemise positsioonilt ja asub omase aeglusega

palli kallale — viivitab ja viivitab löögiga, isegi kaasmängijad muutuvad sõnakaiks, kuid „Ossi“ kahurist välgatab ometi viimaks „tuluke“ ja kõikide imestuseks istub pall vasakus väravanurgas, lööduna meeste huniku vahelt. Kaasmängijate ja eriti „Oss“ oma nagu tõmbub laiale naerule, mis tunnustuseks tema suurele tööle. Seis 3:0. Üpraus jällegi äärelt läbi, annab palli Karmile ja ise alustab jooksu Tervise puuri ette, kus värava joonel sureb pall vs. Biiberi jalgade vahele, „Oss“ kougib palli omale ja teeb naerdes vasaksisemise kohalt 4:0. Th. Karm võtab palli ära th. Laurilt ja teeb pöörde järele 5:0. Tf. Karm noorema velle söödust lõpetab poolaja väravatena 6:0 Spordi eduks.

Teisel poolajal asub Tipner väravast vasakäärele, sealt haihtub noorem Karm. Väravasse läheb Laurberg.

Vä. Tipner teeb äärelt ühe tubli löögi. Üldse näib Spordil puuduvat mänguinn, ei hoolita enam vastase värava pühaduse rikkumisest. Tf. Ensoni järjekorralisel läbimurdel tehakse foul ja vahekohtunik määrab penalty-kicki. Ps. Mägeri pommi võtab väljajooksul vv. Laurberg. 80. min. tuleb Tervise nime kandev värav pä. Petersonilt lööduna. Distsants 18 m. Pall oli püüdmatu vv. Laurbergile, milline läks vasakusse nurka 20 sm. kõrguselt.

Tervise esinemine oli tubli. Aastase vaheaja järele startis Tervise edurivijuhil kohal uuesti Enson, kelle jõulisel läbimurdel olid sageli omalkohal. Väravas oli tubli Otmann, kuna poolkaitse ühes eduriviga oli töökas. Publikut rohkelt.

Kaubamaja „SPORT“

Tallinn, Narva mnt. 19.

Kõnetr. 23-00.

Soovitab spordiabinõusid kõigil aladel suures väljavalikus: kergejõustikus, jalgpallis, võimlemises, lauatenises (ping-pong) jne.

Inglise murutenises **reketid**.

Koolidele, spordiseltsidele ja sõjaväelastele hinnaalandus.

Spordiäri

RESEV-RESEL

Tallinn, Toompuiestee 19, telef. 20-19.

Soovitab oma valmistatud spordi ja võimlemise abinõusid.

Ka Richli, parim kuue päeva rattasõitja, treenerib ennast

OVOMALTINE toitmise- ga, kui kõik, kes

iseäranis suure töövõime iures iseäralikku kosutavat toitu tarvitavad.

OVOMALTINE

on saadaval kõikides apteekides ja rohukauplustes.

Pealadud: A/S. „E P H A G“, Tallinn Harju tän. 41 ja Narva mnt. 42. Tartus, Lille t. 1.

PJK nigel võit Tapal.

Tapa suursündmuseks pidi kujunema 21. skp. pühapäeval Kesk-Eesti ringkonna finaali kohaliku spordiklubi ja PJK vahel, kus paljudki detud Pärnu jalgpalliklassi oli imetlema tulnud mitmesajaline publik.

Vah. Seegneri vile järele oli esimestel minutitel Tapal kaks väravschanssi, siis lühikene Pärnu press ja 10. min. kutsus vahekohtunik vile penalty Tapal väravasse. Pall oli kaitsja

Schokolaad

kätt riivanud ja 11. m löök läheb Haitovilt nõrgalt väravasse 1:0. Pärnul tekib kohe uus schanss, kuid vv. tõrjub korneri. Selle järele jääb ülekaalu Tapa ja õudne surumine leiab aset Pärnu väravale. 21. min. lööb Pärnu v.k. värava all palli käega, mida vahekohtunik ei märka. Poolajal suudab Pärnu veel kuidagi vastu panna, kuid teine poolaeg kujuneb liialdusteta män-

guks Pärnu värava all. Kuid sarnast ebaõnne, mis jälgis Tapat, pole vist kuski mängus esile tulnud. Kuna Pärnu terve poolaja kestvuselt nimetamisväärikselt üle keskvälja ei suuda tulla, ja Tapa kaitse Pärnu värava alla jookseb, lähevad vett vedama sarnased lähedased võimalused, kus enam väravast midagi puudu ei tahtnud olla. Tapa meeskond tahab kas või nahast välja tulla, kuid oodatud värav jääb vaatamata 10 minutit üle mängitud ajale tulemata. Pärnu v.v. Aspe ja pk. Koop näitavad ootamatut kaitsemängu ja jäävad murdmatuks lõpuni.

Nii saavutas PJK meistritiitli, vaatamata Tapal absoluutsele ülekaalule, ühest nigelast penaltist. Mängukäigule oleks vastanud ainult pooltosinat Tapa heaks. Nurgalöögid 8:5 Tapa kasuks. Meistri koosseis oli: Aspe; Vichterstein-Koop; Vaher-Sarapik-Suurevälja; Reimann-Pudel-Tammann-Alep-Haitov.

— Yale ja Harvardi ülikoolid pidasid Ameerikas traditsioonilise kergejõustiku matschi Oxfordi ja Cambridge'iga. Inglast kaotasid 3,5 — 8,5 võidu vastu. 100 y. — Kieselhorst, Y., 10,4; 220 y. — Eagle, Y., 23,2; 440 y. — Eagle 49,0; 880 y. — Hampson, O. 1.57,6; 1 miil — Cobb, H., 4.23,8; 120 y. tõk. — Harper, O., 15,4; 220 y. tõk. Kieselhorst 24,4; kaugus — Revans, C. 7.01; kõrgus — Gordon, O., 1.87; teivas — Sturdy, Y., 4.05.

O.-ü. „Esto“

Tallinn, Pikk t. 47, tel. 10-02.

Suvehooajaks

kõiki kergejõustiku jalgpalli, tennise ja muude mängude tarbeid tunnustatud headuses kodu- ja välismaade tehastest.

Avar valik spordikirjandust.